

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:

Pe un an 3 fl. (6 coroane).
Pe o jumătate de an 1 fl. 50 cr. (3 coroane).

Pentru România 15 lei anual.

Abonamentele se fac la „Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE

se primesc în biroul administrațiunii (strada Poplăcii nr. 15.) — Telefon nr. 14.

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr. a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Invitare de abonament.

Cu 30 Iunie v. 1897 a încetat abonamentul la „Foaia Poporului“ pe jumătatea dintâi a anului acestuia. Onorații cetitori, cari au plătit abonamentul numai pe o jumătate de an, sînt rugați a și-l reînnoi până la 30 Iunie c. v., ca să nu fim siliți a înceta cu trimiteră foii.

„Foaia Poporului“ va fi și în viitor, ceea-ce a fost în trecut, *luptătoare pentru câștigarea drepturilor naționale, apărătoare a drepturilor poporului român și o povățuitoare sinceră a țeranului și oamenilor dela sate în afaceri de politică națională, economie, literatură etc.* Ea va eși ca și până acum, *ilustrată și prețul va fi același și adecă:*

Pentru Austro-Ungaria.

Pe un an întreg 3 fl. (6 coroane)
Pe o jum. de an 1 fl. 50 cr. (3 coroane).

Pentru România.

Pe un an întreg 15 lei
Pe o jumătate de an 7 lei 50 bani.

Pe timp mai scurt nu putem primi abonamente, nici dela alt termin, decât dela mijlocul anului (1 Iulie) pe un jumătate de an, sau pe un an. Onoraților cetitori, cari au fost abonați numai pe jumătate de an, le trimitem de odată cu foaia și *mandate postale (posta utalvány), cu adresa noastră tipărită și cu numărul sub care primesc foaia, scris gata pe cupon, așa că trimițătorul nu are decât să și scrie numele seu și cifrele la locurile convenite și să pună banii, dimpreună cu mandatul la postă.*

Abonații noi sînt rugați a și scrie numele lor și al comunei foarte curat și cetef, însemnând posta din urmă.

Deschizînd deci nou abonament la „Foaia Poporului“ rugăm pe toți prietini și spriginitorii nostri și ai cauzei naționale, să nu ne lipsească de prețiosul lor sprigin și să lățească foaia în cercul cunoștințelor lor. Noi ne vom strădui a le da, ca și în trecut, o foaie bună, folositoare și cu frumoase ilustrațiuni.

Administrațiunea

„Foi Poporului“.

Portul național.

E drept, că nu haina face pe om, dar' tot așa de drept e, că haina îl strică pe om. Noi Români, următorii vechilor Romani, ai căror împărați purtau opinci (sandale), sîntem fericiți în privința portului. N'a fost străin, care, cercetînd țerile locuite de Români, s'ar nu rămîna încântat de frumseța Românului, vedită și prin trupul lui binefăcut, prin limba lui cu sunet dulce, cum nu mai găsești nicăiri, și mult și prin portul lui, care le aduceau și lor aminte de chipurile, ce se găsesc pe ruinele rămase de pe vremea vechilor Romani.

Cât de mare preț se pune și între domnii cei mai mari pe păstrarea unui port țerănesc curat, nestruciat cu peteciturile putrede ale șetrelor jidovești, se vede și din indemnul, ce l'a dat arhiducele Francisc Ferdinand dirigătorilor din Tirol, o provincie din Austria, să lucre pe lângă țerănimie, ca aceasta să se întoarcă ear' la vechiul ei port, dacă l'a lăsat, ear' pe unde-l țin încă, să-l păstreze neschimbat. Pentru-că „portul Tirolezilor e fără îndoială un puternic mijloc spre a nutri în țeranul tirolez însușirile lui străbune, iubirea legii lui Christos, credința lui cătră împărat, vitejia lui, omenia lui și simțul de mândrie al stării lui“.

Da, pentru-că cel-ce-și lapedă portul, se lapedă și de alte obiceiuri străbune, se lapedă și de limbă și de lege. Și cel-ce se lapedă de acestea, nu mai iubește legea lui Christos, nu mai e cu credință, nu

mai e viteaz, nu mai e de omenie, nu mai e mândru, că se ține de țerănimie, stălpul tuturor statelor, nu, pentru-că toate acestea nu-i aduc lui atîta folos bănesc, cât crede că-l așteaptă, când se lapedă de toate ale sale, în care s'a născut și a crescut.

Pentru un Român e o curată batjocură, când își schimonosește ori chiar își lapedă portul seu frumos strămoșesc. N'avem decât să privim d. e. în partea de răsărit a Ardealului pe Românul de pe Bărgău ori de pe la Toplița, unde și-a păstrat portul în toată strălucirea lui, și pe Românul din jurul Murș-Oșorheiului, care de mult umblă îmbrăcat în hainele s'ecuiești, atît de urite pentru ochiul nostru și pentru ochiul fiecărui pricepător într'ale frumseții. Și că schimbarea portului aduce cu sine și schimbarea *simțirii românești* ni-o dovedesc tot unii Români din părțile acelea, care întră prin căsătorie — căci după port li-se pare că-s tot de un neam — în familii s'ecuiești, lăpędându-și apoi legea și limba.

Păstrarea portului național aduce însă și folos bănesc. Știm cu toții, că mai toate vestmintele le face harnica Româncă. Schimbînd portul, mai toate vestmintele se cumpără din șatra străinului și pe lângă banii perduți în felul acesta răpim celor-ce muncesc în economia casei prilejul de lucru și-i dedăm la lene, care e începutul rēutăților.

Să ne păstrăm deci neștirbit portul național, atît de frumos, atît de vechiu, căci cu el ne păstrăm și firea noastră românească!

FOIȚA.

Floarea-soarelui.

— Legendă —

de

Stefan Cacovean.

(Urmare.)

VI.

Trecînd ziua, cu murgitul
Vine-acasă și iubitul.
După cină se culcară
Mai de vreme astă seară,
Și pe dalbele ei brațe
Eată-l doarme cu dulceată;
Dar' copila fără minte,
Uitînd puse jurăminte,
Ș'a iubitului cuvinte,
Uitînd curțile cu zine,
Și cu ele-un raiu de bine,
De nimica n'ascultînd
Fă' de dorul ei din sîn,
Dingă el se deslipește

Și încet în vîrf de dește
La lumină se oprește,
Și cu dînsa într'o mână,
Dalbă, mândră, ca o zină,
Ochișorii, când și-i lasă
Pe pat mândru de mătasă
Se oprește în loc uimită,
În mirare fericită,
Vězînd lucru nevisat
Adormit la ea pe pat
Mândrul soare luminat!
Mult căta fata cu sete
Auritele lui plete!
Lung privia cu insetare
Chipu-i blând de fată mare;
Ș'angereasca lui făptură
Mult cu dor inima-i fură.
Și de dor mare Iliana
Într'o mână cu lumina
Împrejura-i se muta
Și cu dor la el căta!
Îl privia din mîna dreaptă,
Apoi ear' din cealaltă,
Făr' a se mai sătura

Ori și căt la el căta;
Și de drag și de dor mare
N'avea pace 'n loc și stare;
Neștiind ce s'ar mai facă,
Neștiind cum s'ar mai placă,
Peste pat la el s'ar pleacă,
Și pe fața lui plăcută
Cu dor mare îl sărută,
Dar' așa l'a sărutat
De cu dor învăpăiat
Căt pe față la bărbat
Două lacrimi i-au picat.
Spun că lacrima de dor
E ca focul arzător,
Ș'a copilei iubitoare
Lacrimi două arzătoare
'L-su pētruns pe mândrul soare
De-a sărit drept în picioare.
Și vězînd cum sta Iliana
Într'o mână cu lumina,
Rămâne înmărmurit
Ca de fulger nimerit,
Ear' copila mândra floare
Îi cade jos la picioare.

Premiu pentru abonenți.

Redacția „Foi Poporului” văzând că gustul de cetit crește tot mai mult și în chip îmbucurător la poporul nostru, a hotărât să dea abonenților foi un frumos **premiu literar**.

Premiul va fi: o colecție sau **adunare de poezii populare și naționale, împodobită cu portretele mai multor poeți de ai noștri.**

Premiul se va da în cinste la toți abonenții foi din jumătatea a doua de an, și dacă n'au fost abonați mai înainte.

Cine deci voește să capete în cinste un frumos premiu, să se grăbească a abona „Foaia Poporului”.

Gendarmii. Fabricantul de magnați liberali, baronul Bánffy, se apucă de fabricarea de gendarmi. Asta-i puterea lui. Știrea ce am dat, după »Hazánk«, despre 1000 de noi gendarmi se adevărește încă cu un adaus. E vorba să se înmulțească numărul gendarmilor cu 1300, anume 300 vor fi *gendarmi calăreți*.

Oare spre libertate tinde o țeară, ai cărei stăpânitori mereu se gândesc la înmulțirea de gendarmi?

Congresul bisericii române gr.-or.

Din partea Metropoliei bisericii române gr.-or. s'a făcut înștiințare la Maiestatea Sa despre ținerea congresului la toamnă. Privitor la acestea se vestește, că M. Sa Monarchul, cu prealalta sa rezoluțiune din 13 Iulie n. a. c. a luat la cunoștință înștiințarea făcută din partea Metropoliei bisericii naționale gr.-or. române, că congresul va fi convocat pe 1/13 Octomvrie 1897 la Sibiu.

Nefiind astfel nici o pedecă, congresul se va întruni la terminul amintit.

Regele României la Ischl. După primirea visitei la Sinaia a principelui Bulgariei, care s'a făcut Miercuri, M. Sa Regele Carol și Regina României vor pleca în străinătate, oprindu-se două zile la Ischl, pentru a visita pe Monarchul nostru. Se fac deja mari pregătiri la Ischl pentru primirea Suveranilor români, în onoarea cărora se vor aranja mai multe sêrbări și se va da și un prânz de gală.

La Ischl se vor afla atunci mai mulți membri din casa domnitoare a Austro-Ungariei, ear' contele Goluchowsky, care se află în Franca, va veni și el să fie de față la primirea Suveranilor români.

E frumos pentru Români, când Regele României e primit pretutindena în Europa cu mare cinste.

Din Rusia.

Partea cea mai mare a țeranilor din Rusia ear' sânt amenințați de foamete. În mijlocul Rusiei, unde e pământul cel mai gras, va fi anul acesta o recoltă slabă. Urmarea va fi o foamete, mai grozavă poate ca cea din anul 1891. Causa e de a se căuta în felul rusesc de a purta economie. Partea cea mai mare dintre țerani nu cultivă atâtea cereale, câte sânt de lipsă pentru traiu. Cu toate acestea toamna târgurile Rusiei sânt pline cu bucate, pentru-că țeranul *trebuie* să vîndă, ca să-și poată plăti dările și multele datorii, ce le are. Primăvara se pomenește, că nu are nici de sêménat, împrumut nu mai capătă nici dela cămătarul cel mai mare. După ce-și mănâncă și cea din urmă sburătoare dela casă, dau după pâne de scoartă de arbori, umblând apoi cerșind încoace și încolo, până-ce moartea pune un capăt suferințelor lor.

Mai de mult nu se întemplantu lucruri de acestea. Când se făceau bucate multe, acestea se adunau în magazine, ca să fie pentru zile negre. După-ce au apucat însă mai cu seamă Jidovii negoțul în mână și au început să trimită bucatele în mii de vagoane în țerile dela apus ale

Europei, unde sdrobiau pe țerani cu prețurile cele ieftine, bucatele sânt în anii cei buni mai pe nimica, așa că le *aruncă după-ce nu capătă* pe ele nici cât cheltuesc cu transportarea lor.

La noi n'am ajuns nici odată așa de rău, dar' nu sânt puțini acei țerani ai noștri, cari neîmpărțindu-și bine lucrurile, dar' mai ales *nepurtând socoteală*, ajung în datorii, la cari plătesc încă și copiii lor.

DIN LUME.

Regele Carol în Sêrbia.

O telegramă din București vestește, că Regele Carol al României, după-ce va visita pe Domnitorul nostru la *Ischl*, va merge în Sêrbia, la Belgrad, să întoarcă regelui sêrbesc visita, ce 'i-a făcut-o acesta astă-toamnă, la București.

România și Bulgaria.

Mercuria trecută principele *Ferdinand al Bulgariei* a făcut *visită Regelui Carol al României*, la Sinaia. Principele a fost primit cu cinstea cuvenită, așa cum știe să primească Românul pe oaspeți. Dar' atât și nimic mai mult. Căci în vremea din urmă Bulgaria a arătat și arată încă multă vrăjmășie fraților noștri din România, cari le-au făcut atât bine în războiul turcesc din 1877.

E deci firesc, că primirea n'a fost atât de călduroasă, cum ar fi fost, dacă principele bulgar și țeara lui s'ar fi arătat adevărați și recunoscători prietini ai României.

Sêrbia se înarmează.

Stăpânirea sêrbească a comandat la fabrica de puști a Franciei *100.000 puști*, pentru termin de 8 luni. Aceste înarmări nu-'s tocmai de bun semn pentru pace, mai ales că la granița sêrbească dinspre Turcia neconținut se întemplantă bătăi sângeroase între Sêrbi și Turci.

Mai venindu-și însă 'n ori
Cel voinic de multe ori
Mult oftă și suspină
Și din gură cuvântă:

— „Eu cu lacrimi te-am rugat,
„Tu cu lacrimi te-ai jurat,
„Fiică mândră de 'mpărat,
„Vecinic să nu cercetezi
„Ș'a mea față să 'mi-o vezi,
„Chipul meu de-'l vei privi
„Nicăiri nu-'l vei tâlni
„Li-'i jeli cât vei trăi;
„Dar' tu nu mai ascultat
„Jurământul 'ți-ai călcat.
„Deci te las rămăi cu bine!
„Dar' vei plânge după mine!
„Pe genunchi la mine 'n brațe
„Nu-'i mai ședeai tu 'n viață.
„Glasul meu cât vei trăi
De-'i dori cât li-'i dori,
„Tu nu-'l vei mai auzi.
„În deșert vei sta plângând
„Tot în calea mea cătând

„Să mă vezi cumva viind.
„În zadar me-'i căuta,
„În zadar me-'i aștepta,
„Părăsită, lăcrimată
„Unde ne'ntîlneam odată,
„Pe dragi cărările mele
„Crește-va iarba pe ele.“

Astfel mândrul cuvânta,
Ear' copila 'ngenunchia,
Brațele și le 'ntindea,
Și genunchi-'i cuprindea,
Și cu lacrimi de foc
Se 'ncerca să-'l țină 'n loc;
Da' voinicul în tăcere
Ca un vis ca o părere
Îi peri dela vedere...
Fără nici o mângăere,
Fără glas fără putere
Cade fata jos ca moartă,
După el cătând din poartă.

VII.

Când 'și-a venit eară 'n ori
Copilița 'n dalbe zori,

Rainul plin de strălucire
Nu mai era nicăire;
A perit cum piere cîața
Și ca visul dimineța.
La grădinile cu flori,
Codrilor fă'făitori,
Curților din plaiul verde
Nici urma nu li-se vede,
Unde le fû șezământul
Iarba-'i mare-o duce vîntul;
Ear' copila mândra fată,
Sta plângend nemângăiată,
Ori și din cotro privește
Plînsul și suspinu-'i crește
Și plângend așa grăiește:

— „Bată-mi-v'ar surori bată
„Inima mea cea stricată,
„Dorul meu, nespusa jele,
„Pustiul inimei mele!
A umb'at fata pribeagă
Pe pământ în lumea 'ntreagă,
Trecend toate mările,
Călcând toate țerile,

SCRISORI.

Societatea de cumpătare.

Babța, (Sălagiu) 29 Iulie 1897.

Onorată Redacțiune!

În anul 1894, la întemeierea „Societății de cumpătare,” oficialii acelei fusotiri 'și-au propus, că cu ori ce preț deregătorii comunali să fie aleși dintre membrii societății. Un locuitor de aici cu stare bună, dar' încă nemembru, roagă presidiul societății, ca să mijlocească alegerea lui de primar comunal, că se va face membru și va lucra mult pentru înflorirea societății.

Presidiul a mijlocit de *Lup Deac*, că așa 'l cheamă pe cel din vorbă, a fost ales de primar.

După o vreme primarul increzut a dat uitării promisiunea făcută; a început a umbla la cărcimă îndemnând pe alții a-'i urma. A fost admoniat din partea presidiului, n'a ascultat, ba încă în butul nostru umbla la cărcimă și în vreme de biserică, pentru care faptă a fost aretat atât el și trei inși, cât și cărcimarul la protopretore; cum vor fi judecați în 10 August a. c., vă voi împărtăși de altă dată. Dumniului primarul din vorbă s'a mânia foc pe „nădrăgari”, amenințându-ne că ne va da afară din sat, zicând că n'are lipsă de nădrăgari.

„Cel-ce să înalță, smerise-va”; cuvintele s. Scripturi s'au împlinit și la dînsul.

Pe 26 Iulie a. c. la 2 ore p. m. protopretorele Z. Ladislau Kiss din cercul Ceului-Silvaniei a vestit ziua de alegere de primar și alți oficiali comunali.

Pe acel termin *Lup Deac* s'a înfășoșat cu alegători mulți pe partea lui, ca să arete nădrăgarilor ce poate face el. Era beat de bucuria alegătorilor și de vinarsul Jidanului Silberberger. S'a trezit însă îndată după sosirea protopretorului, căci n'a fost pus nici în candidație. A rămas cu buzele umflate și cu capul plecat la pământ.

A fost ales de primar cu majoritate de voturi deșteptul, harnicul și iubitorul de binele poporului, dl *Traian Brîndușan*, membru și notar al societății noastre, care avem speranță, va face mult pentru cultura poporului nostru.

Noul primar în 27 Iulie st. n. 'și-a început lucrarea, regulând ulițele comunale, pe care acum în miezul verei nu se poate umbla nici pe jos, singur din neglijința fostului primar.

Fără ca să fi 'ntelnit
Pe frumosul seu iubit.
Părăsită, singurică,
Ca jelita turturică
Umblă tristă pe pământ
Întrebând de nori, de vânt,
Și de paseri sburătoare
Și de ape curgătoare
Nu 'i-a vîst iubitul oare?

Eara noaptea când în pace
Adormită firea zace,
Numai ea-'și mai duce dorul
Unde om n'a pus piciorul.
Prin pustii nemărginite
Călcând trist pe nimerite,
Și pe crestele de munți
Sne 'n coate și 'n genunchi.

Ear' din mîgura stîncosă
Mult chema fata duiosă
Pe iubitul-i soțior,
În tăcerea nopților,
Din adîncul văilor,

Cum am băgat de seamă, primarul nostru cu tocirea străzilor a pășit cu toată strictețea; oamenii încep a fi ascultători, văzînd binele lor. Dumnezeu fi ajute, ca să poată aduce poporul la unire în ale ascultării de mai marii lor și pentru binele lor comun.

Gavriil Aluaș,
învățător.

Un mare binefăcător.

Grind, la 1 August n. c.

Onorate dle Redactor!

Greutățile ce le întimpină zilnic poporul nostru românesc, pe toate căile și mai ales pe terenul școlar, întru atât s'au înmulțit, încât abia le mai poate suporta. Causa e de a se căuta — ca să nu mai amintească pedecile venite dela cei cu capriț mare și... — parte în nepăsarea unor bărbați puși în fruntea poporului, față de care arată un interes de tot puțin, parte în lipsa de mijloace materiale. Un astfel de popor nu poate avea multe zile de bucurie.

Cu atât mai mult ne înveselim însă, când auzim — dăm — de câte un conducător brav și binefăcător școlar, care jertfește totul pentru înaintarea și propășirea adevărată a poporului.

Un astfel de conducător și binefăcător avem și noi cești din părțile Turzii în persoana domnului *Nicolau Tămaș*, protopop onorar și paroch gr.-cat. al *Grindului*.

Dărnicia și siliința acestui bun părinte față de școală poate figura ca o pildă vie înaintea multor bărbați iubitori de școală și biserică.

Dar' să vorbească faptele:

Comuna Grind este așezată pe țărmul drept al Arieșului între Turda și Ludoș cu 1286 de locuitori, dintre cari mai bine de jumătate sînt maghiari, înțelegîndu-se aci Jidani și Țigani, ear' ceialalalți Români. După starea materială, Românii sînt mai săraci ca conlocuitorii maghiari.

Școală corăspunzătoare legii înainte de aceasta cu vre-o 3 ani n'au avut, bietul învățător avea ca salariu anual 12¹/₂ jughere pământ arător, al cărui venit se urcă cam la 100 fl.

Făcîndu-se mai în anii trecuți legea despre urcarea salariului învățătoresc la 300 fl. bietul popor era desperat, neavînd mijloace de urde suplini restul de 200 fl.

Vrînd-nevrînd era silit a-'și trimite băeții la școala de stat din loc.

Atunci dl paroch *Nicolau Tămaș* avînd în vedere starea de plîns a poporului și zăcîndu-'i la inimă propășirea și binele poporului 'l-a mîntuit de primejdia ce-'l amenința.

Și oare cum 'l-a mîntuit? Așa că avînd o fundațiune de bani depuși la banca „*Economul*” în Cluj, menită spre scopuri culturale și cugetînd, că ar fi mai bine a-'și scăpa turma sa de primejdie, s'a îngrijit, ca o parte din camăta capitalului și anume 200 fl. să se dea ca sumă întregitoare la salariul învățătoresc de mai înainte de 100 fl. Și așa începînd din 1895 învățătorul primește ca salariu anual pe lângă cele 12¹/₂ jughere și 200 fl. din fundațiunea sus numită. După cum am auzit încă până acum literile fundaționale nu sînt făcute, însă e nădejde, că cât de curînd se vor face.

Mai încolo des numitul binefăcător din avutul seu propriu și din ceea-ce cu multă dragoste, strîgînță și cruțare prin darul lui Dumnezeu a agonisit, cu inimă bună și cu față veselă a zidit o școală corăspunzătoare legii, care școală poate fi fală nu numai bunului binefăcător, ci și poporului român. Pentru ridicarea acestui locaș măreț și pentru mobilele și recuisitele necesare a spesat aproape 1400 fl.; la care poporul abia a putut da o sumă neînsemnată de vre-o 200 fl.

Mai departe amintesc, că dl părinte *Tămaș* a mai donat din averea sa proprie, agonisită cu multă sudoare și strîgînță, aproape la 20 jughere pe seama bisericii gr.-catolice din loc în folosința viitorului preot, ca parte întregitoare la porțiunea canonică.

Ori-și-ce faptă bună își are răsplata sa în bucuria sufletească și în mîngăerea conștiinței celui ce a făcut binele. Știut este însă de altă parte, că recunoștința cătră binefăcător este o datorință morală și sfîntă.

Drept aceea subscrisul în numele întregului popor românesc din Grind vin ca și pe aceasta cale să-'i aduc dlui paroch și protopop *Nicolau Tămaș* ferbintele noastre mulțumite, rugînd pe atot puternicul Dumnezeu să-'i răsplătească binefacerile sale. De unde a dat, să-'i dea bunul Dumnezeu înștit. Părintele cerească să-'i dăruiască din isvorul bogat al îndurării sale plată cerească.

Teodor Trombițaș,
cantor și inv. gr.-cat.

Fără însă a-'i răspunde
Glas de om de ori și-unde,
Numai stîncile ce dorm
O țigăna ca prin somn.

Ear' făcîndu-se zi albă
Cepilița, fată dalbă,
De pe câmpuri și ogoare
Toată ziua din picioare
Se uita doios la soare,
Și cu ochii petrecîndu-'l,
Și cu dor mare privindu-'l
Cu lungi lacrimi pe față
Îl chema la ea pe brațe.
Și de dor cât îl dorea
Ca și frunza gălbenea
Ca și ceara se topea.

Și 'n durere fără nume
A trăit copila 'n lume
Pîn' ce dreapta ursitoare
A schimbat-o într'o floare,
Floare tristă și măhnită
Floarea-Soarelui numită!

Cât e ziua biata floare
Nu-'și mai ia ochi din soare,
Făr' fi ține tot la el
Ca mândra la voinicel.

Ioan Buteanu.

Schiță biografică.
(Urmare.)

În B'aj pe uliță Buteanu întîlni o ceată de seminariști, conduși de doi profesori la preumblare. În drum le începî o vorbire, în limba latină, căci ungurește fi era teamă să vorbească. Profesorii 'i-o întimpină cu un zîmbet. Cine-va îl coduse la un alt profesor cu o față blîndă. Era Ioan Rusu, autorul „Icoanei pămîntului”. Acestuia încă începu să-'i explice luptele Croaților contra egemoniei maghiare insistînd, că și Românii trebuie să înceapă. Vorbia tot latinește. Cu bunăvoință îi explică Rusu în limba maghiară, ca să-'l înțeleagă, că alta e starea Românilor și alta a Croaților, care au deja drepturi naționale.

Răspuns la întrebare.

Cenade, la 19 Iulie c.

Onorată Redacțiune!

În 26 Aprilie st. n. a. c. la stăruința dlor învățători Nicolae Dușa și George Albu s'a dat în comuna noastră o producțiune teatrală împreună cu joc, când subscrisul pe neașteptate am fost rugat a încasa sumele ce vor intra dela binevoitorii contribuenți, ceea-ce îndeplinind 'mi-am și dat seamă înaintea celor competenți încă în 18 Maiu st. n. a. c. despre banii primiți, fără însă a lua vre-un angajament a vesti în public cele întemplate. Asta cu atât mai virtuos, că la aranjarea petrecerei n'am avut onoarea a fi invitat să iau parte activă, prin urmare nici nu 'mi-am ținut de datorință a raporta în public despre decursul și succesul aceleia, fiind altcum alții mai competenți a face lucrul acesta. Acum însă după-ce în nrul 28 al „Foi Poporului“ anumit 'mi-se cere aceasta, — pentru orientarea celor interesați fac următorul raport: În seara de petrecere au intrat cu totul suma de 21 fl. 54 cr. v. a. și după petrecere s'au primit dela On. Dn. St. Medeșan din Lupu 1 fl. 50 cr. A fost prin urmare venitul brut cu totul = 23 fl. 4 cr. din aceștia s'au cheltuit cu aranjarea petrecerei 11 fl. 80 cr. și s'au procurat 2 cărți de rugăciuni pe seama junelor *Fustina Agirbician* și *Anastasia Barb* în preț de 90 cr. v. a., a rămas deci venit curat cu totul 10 fl. 34 cr. v. a., care sumă împărțindu-se în 2 părți de-o potrivă, o parte s'a predat dlui paroch gr.-or. *Crucian Mărginean* spre a o întrebuița în folosul școalei gr.-or., ear' cealaltă parte s'a lăsat subscrisului cu încredințarea de a procura pe seama școalei gr.-cat. o mașină de calculat, și încât se va ajunge alte lucruri școlare trebuincioase școlarilor mai săraci.

În fine îmi țin de datorință a aduce la cunoștința publică și aceea, că pe lângă dl paroch St. Medeșan au suprasolvit cu privilegiul petrecerei: câte 1 fl. v. a. dnii D. Radeș forestier, *Dékány Ernő* notar cerc., *Crucian Mărginean*, paroch, *Oprea Popa*, arfondator și subscrisul. Câte 50 cr. dl *Vasilie Ivan*, învățător în Teu; câte 25 cr. dnii *Ioh. Schneider*, jude comun., *Nicolae Agirbician*, vigil de păduri, *Vasilie Popa*, comerciant, *Ilie Barb* și *Ioan Cordoș*, economi; câte 20 cr. dnii *Biro Dénes*, conducătorul postului de gendarmi, *Ilie Popa*, cassar școlar. și *Avisalon Isailă*, membru al senatului scolast. gr.-cat. Pentru aceaste sunt rugați cu toții împreună cu cei-ce au contribuit și în alt mod la rezultatul înbucurător al petrecerei să primească și pe calea aceasta cea mai sinceră mulțumită din parte-ne. În special dlor învățători încât nu li-s'a putut aduce până acum mulțumita, de care sunt vrednici, pentru-că nu numai au luat inițiativa întru deșteptarea gustului spre ce e bun, nobil

Nici nu pot Români începe, căci le lipsesc încă oameni, îndeosebi de cei cu cunoștințe juridice. Dacă vrea să facă un serviciu națiunii sale, studieze iura și deschidă cancelarie de avocat.

Auzind tatăl seu despre umbletele lui 'l-au desmoștenit. Părinți 'i-au fost de aici înainte dorul de a-'și vedea națiunea liberă.

Sfatul lui Rusu 'l-au urmat, anul 1848 îl află avocat în Abrud.

Ajuns în mijlocul munților apuseni, întregă-i activitate a fost îndreptată spre apărarea poporului din părțile acelea în contra rapacității funcționarilor fiscali. La el se adresa, ca și mai înainte la *Catarina Varga*, toți cei năpăstuiți de aceia. Om de o deosebită energie, nu se odihni până nu birui cu planul seu, ca la administrațiunea municipală din Abrud și Roșia să participe și Români, cari ajunseseră a fi cu totul eschiși, fiind posturile ocupate de câți venetici veniți din aste părți.

La adunarea pregătitoare din Dumineca Tomei 1848, veni și *Buteanu* împreună cu *Iancu*

și folositor în tineretul de aici, dar' prin producțiunea aranjată au făcut tuturor participanților o seară din cele mai plăcute, li-se aduce, pe lângă călduroase mulțumiri, încredințarea de o stimă deosebită și amintire plăcută, ce le o păstrează poporul din această comună.

Aurel Harșan,
paroch. gr.-cat.

Vieța și faptele lui Stefan Vodă

cel mare și bun, domnul Moldovei
1457—1504

de *George Cătană*, învățător.
(Urmare.)

După bătae Stefan puse de se adunare trupurile morților din valea Rahovei și le dete foc, căci se temea de ciumă, carea începuse a se lăți. Apoi trimise din prăzile luate 36 steaguri, arme și robi mulți lui *Cazimir*, regele Polonilor, asemenea trimise și Papei *Sixtus IV.* și lui *Matei Corvinul* regele Ungariei. ¹⁾ Aceasta învingere se lăți repede în toată Europa și toată lumea mărea numele lui Stefan; numai cronicarii Ungariei căutau să înjosească meritele lui Stefan astfel:

Matei nu se rușină de a se fâli în scrisorile sale către papa, împăratul german și alți regi (mai ales către acei ce nu puteau controla spusele sale), că oamenii sei sub hatmanul seu Stefan, palatinul Moldovei, bătuse o mare armată turcească, atribuindu-'și cu obicinuita-i vanitate meritele altora. ²⁾ Acest mare neadevăr însă puțini îl credeau, căci toată lumea știa că această isbândă strălucită a câștigat-o numai Stefan singur; asemenea toată lumea știa cum *Matei Corvinul* a fost bătut de Stefan la Baia și 'și-a pierdut mai mult de 10.000 ostași, ba era să-'și pearză chiar și vieța. Stefan răsplăti vitejia ostașilor sei dăn-

¹⁾ Dlugos.

²⁾ Dlugos, Michovsky, Krommer.

care conducea pe *Moți*. Adunarea aceasta, pe care voiseră să o oprească cu braț militar, a decurs într'un mod așa de liniștit, că cei doi comisari maghiari s'au văzut îndemnați a da la mâna tinerilor advocați *A. Iancu*, *I. Buteanu* și *A. I. Papiu* o adeverință în înțelesul acela, ear' comandantul militar a făcut către superiorii sei militari un raport plin de laude la adresa poporului adunat în număr de aproape două mii.

După consultările dela *Blaj Buteanu* s'a dus cu *Bărnuțiu* la Sibiu, unde au aflat și mulți alți tineri români, cari nu mai îndrăzneau să se întoarcă în comitate, unde pe toți cărturarii îi aștepta din partea nobilimii și a funcționarilor maghiari închisoare și tractări brutale vrednice de bestiiile, care atâtea secole au trăit din seul națiunii române.

La adunarea cea mare națională din 3/15 Maiu *Buteanu* a fost ales de membru în comitetul permanent din Sibiu.

(Va urma.)

du-le pământ și hrană și făcându-'i astfel moșneni (rezeși), ear' pe aceia, cari erau rezeși îi făcu boerinași, răsplătind în modul acesta după cuviință pe fiecare.

Stefan nu uită de a da poruncă, ca în toate bisericile să se facă slujbă și să mulțumească lui Dumnezeu pentru ajutorul ce li-a dat; și toți locuitorii din țeară să postească 4 zile de-arîndul numai cu pâne și apă. Apoi puse de se zidi mănăstirea sfântului *Procopie* din *Radauți* întru aducerea aminte de această învingere.

Vedeți pe Stefan-cel-mare, pe eroii eroilor, el arată lumii, că și Turcul poate fi bătut, el fu cel dintâiu, care bătut pe Turc într'o luptă așa mare, și cu o armată de trei ori mai mică. Turcul rușinat se trase înderept și nu cuteză deloc a merge în Moldova; dar' în primăvara următoare merse în Crimeea asupra cetății *Cafa*, care era stăpânită de *Genoveji* (Italieni) și unde Stefan avea niște oameni de ai sei și 160 de neșugători români. Această cetate era ca o parte din Moldova, căci Stefan-cel-mare ținea pe atunci de soție pe *Maria* din *Mangop* și murind tatăl *Mariei* chiar pe atunci, cetatea *Cafa* fiind moștenirea lui rămase a se împărți între soția lui Stefan și fratele aceleia, *Alexandru*. Stefan având dar' pretensiuni asupra cetății *Cafa*, voește a o apăra, însă oastea turcească bătut cetatea o lună de zile și în 4 Iunie 1476 o și luă. Turcii uciseră pe toți Români din cetate. Corăbiile genoveze, ce erau în port, căzură în mâinile Turcilor. Una din aceste corăbii fu încărcată cu avuții din oraș și cu 150 prunci creștini și fu trimisă la Constantinopol. Pe mare oamenii din corabie se revoltară, uciseră pe Turcii de pe corabie și se întoarseră la *Chilia*, cetate a lui Stefan-cel-mare și 'i-se închinăra lui. Stefan-cel-mare văzând amenințarea Turcilor, trimise soli la *Matei Corvinul* cu rugarea, ca să-'i trimită ajutor. *Matei* se făcea că nu aude, ba înduplecă pe *Papa* a trimite lui sumele de bani, ce *Papa* le adunase prin colecte dela creștini. *Papa* adevărat adunase o sumă însemnată de bani și-'i menise lui Stefan-cel-mare, ca să poarte războiul contra dușmanilor crucii. *Matei* însă ceru el dela *Papa* banii, zicând: că ar fi mai bine a trimite lui banii, ca unui suveran ce este, căci Stefan și așa este supusul seu. *Papa* neștiind legăturile dintre *Matei* și Stefan îi trimite lui banii, o sumă de 100.000 de cehini, ear' Stefan, care de atâtea-ori rugase și pe *Papa* de ajutor rămase cu mâinile goale. *Matei Corvinul* cheltui banii pentru interesele sale și nici decât în războiul contra Turcilor, cu atât mai puțin să-'i fi dat lui Stefan ceva.

(Va urma.)

Ioan Creangă.

— Vezi ilustrația. —

Un fruntaș între scriitorii noștri, mândru luceafăr al literaturii românești, e Ioan Creangă, al cărui chip îl dăm aici. El nu e mare ca poet, ci ca scriitor în prosă cum se zice, adică nu în versuri. În prosă Creangă e aceea ce-î peotul Coșbuc în poezie. Și el, ca și Coșbuc își ia temeul scrierilor sale din popor, din această falnică pătură susținătoare a neamului românesc. Nu însă poporul dela noi, din Ardeal, ci cel de dincolo, din România, îl însuflețește pe Creangă, căci acolo a viețuit și a muncit el întreaga lui viață, o viață plină de rară muncă, cinste și însuflețire. Creangă a scris foarte mult, foarte felurit și foarte înțelepțește. Scrierile lui, turnate într-o minunată limbă țerănească, dulce și plină de belșug în cuvinte și zicale românești, dau un nesecat și limpede izvor de înțelepciune, de farmec și de bine întemeiată pricepere a oamenilor și a lucrurilor. Între prețioasele sale scrieri, toate adevărate mărgăritare, cele mai de seamă sunt „Amintirile mele din copilărie”, un lung șir de povești bogate în minunatul duh veselnic al Românului și temeinicite pe o umitoare pătrundere în felul de gândire al copiilor. Aceste amintiri descriu interesanta lui viață, plină de învățătură înțeleaptă și de haz sănătos. A mai scris el sumedenie de povești, una mai frumoasă ca cealaltă, apoi cărți de școală și altele.

Creangă s'a născut la 1 Martie 1837, în satul Humulești, județul Neamțului (România). Părinții lui au fost țerani neaoși români. El a învățat cu multă râvnă carte. Era om foarte plăcut la vorbă, la sfat și la muncă. A fost preot și apoi profesor, iubit și prețuit de toți căți îl cunoșteau, în persoană sau din veste și din scrierile lui. Pe oamenii din popor și mai ales pe cei obidiți și necăjiți îi avea dragi la suflet ca pe copiii sei și viața lui întreagă a fost adevărat părinte sufletesc al săracilor, ajutându-i cu sfatul și cu fapta, unde numai putea. I-se și dusese veste în largi împrejurimi ale orașului Iași, unde trăia. „O mână de învățătură, un car de minte și multă bunătate de inimă”, cum însuși scrie într'un loc al cărților sale, așa a fost Creangă. A murit în anul 1889, răpit de o grea boală și necruțătoare.

Cărțile lui sunt de neprețuit folos și dau o prea plăcută cetire ori-cui și mai ales țeranilor, între cari a trăit și a simțit, între cari și despre cari a scris el. De aceea recomandăm oamenilor noștri, săteni și orașeni, să-l citească cu toții, căci nespun bine și folos sufletesc își fac înșile. O înlesnire mare întru aceasta e, că scrierile lui au eșit în cunoscuta „Biblioteca pentru toți” a librării Carol Müller din București, în mai multe cărțițele, una numai 16 cruceri.

Vorbe înțelepte.

— Una la săptămână. —

Numai o gură.

— Am două urechi și numai o gură. De ce?

— Pentru-că trebuie să ascuți mult și să vorbești puțin.

— Am doi ochi. De ce am numai o gură?

— Pentru-că ai multe lucruri de văzut și ai face bine să taci adesea, să nu spui ce ai văzut.

— Am două mâni și numai o gură. De ce?

— Pentru-că trebuie să muncești mult și să mănânci cu cumpătate.

PARTEA ECONOMICĂ.

Putrezirea strugurilor.

Între boalele, de cari sufer strugurii, e și putrezirea lor înainte de a fi copti, boala pricinuită de niște bureți paraziți numiți *Botrytis cinerea*.

Boala aceasta e destul de cunoscută, căci nu e an în care unele boabe ale strugurilor să nu fie molipsite.

Bobul cuprins de boală capătă în câte-va ceasuri o culoare spălăcită. Pelița bobului se sbărcește și creapă de odată

În anii cei buni tocmai din potrivă, fiind toamna frumoasă și putrezirea arătându-se numai într'un târziu, mulți vieri o socotesc prielnică bunătății vinului.

Învățații explică lucrul astfel: prin creparea bobului, o parte din apa lui se îndepărtează în formă de abori, rămânând miezul mult mai dulce. De altă parte îmbunătățirea se mai mijlocește și prin aceea că bureții de cari e vorba sorb în sine acrimile din boabe, rămânând părțile zăhăroase.

Deci în anii mai puțini ploioși putrezirea aduce o îmbunătățire a vinului, ear' în cei tare ploioși e spre stricăciune.

Pentru împiedecarea putrezirii s'au făcut cercări fel și fel, dintre cari cea mai reușită este a unui baron francez, *Chefdebien*, care a folosit cu bune urmări *stearită* și *sulfat de alumina*, amestecând 85 părți din cea dintâiu cu 15 din cea din urmă.

Pravul căpătat din amestecarea acestor două materii se aplică dimineața în zilele dintâiu ale lui Septemvrie pe vițele, cari prin pozițiunea lor ar pute fi mai ușor lovite de boală. Din 10 în 10 zile se aplică din nou, urmându-se astfel în 3—4 rânduri. Pravul se lipește de struguri, și împedecă stricăciunea, ce ar pute-o pricinui ploile prea îndelungate și ceața păstrând pentru struguri o căldură mai mare și în timpul nopți.

Cele spuse până aci despre putrezirea strugurilor vor fi, credem, de ajuns pentru a atrage luarea aminte a vierilor noștri asupra modului de vindecare a acestei boale, care lucrează atât de păgubitor nu numai prin micșorarea bunătății vinurilor noastre, dar și prin însași imputinarea lor.

Ioan Creangă.

cu miezul. Miezul bobului venind cu chipul acesta în atingere cu aerul și umezeala și prin o dospire pricinuită de numiții bureți se strică de tot în câteva zile, fiind atacate adesea și coceanul și piciorul, cari poartă boalele.

Desvoltându-se mai mult acești bureți dau naștere la un fel de mucegaiu, care are menirea de a muta boala la alte boabe sănătoase.

Din cercetările făcute s'a aflat, că acestei boale îi prieste umezeala multă cum e și în anul de față; ear' în anii cu mai puține ploi, mai mult suferă viile din văi și peste tot strugurii ascunși de soare prin frunze.

Întinzându-se boala prea mult din pricina umezelii, ea poate fi stricăcioasă bunătății strugurilor și prin urmare și vinului, mai cu seamă dacă se desvoaltă prea de vreme.

Aratul miriștelor.

Mic de tot este numărul plugarilor, cari au gunoiu de ajuns pentru toate locurile de arat și de fân. Cei mai mulți duc lipsă mare de acest material prețios în economie și tocmai de aceea trebuie să nu treacă cu vederea tot ce le poate ajuta la îmbunătățirea locurilor sale.

Între mijloacele de îmbunătățire a pământului se numără și aratul miriștilor, care cu cât se face mai îngrabă după secerat, cu atât ajută mai bine.

Prin acest arat pătura cea tare, de asupra a pământului se mărunește spre a pute străbate mai ușor aerul, căldura și umezeala. În urma acestora miriși și rădăcinile trec mai iute în pământ și pământul devine mai bogat (grăsimea pământului) și în nutritoare pentru plante prin lucrarea oxigenului.

multe feluri de schimbări în pământ, cari toate fac pământul mai roditor.

Arând miriștea, erburile și buruienile, ce sînt în creștere, se nimicesc și astfel se împedecă și prăsirea de semințe stricăcioase, cari, când cu plivitul, îi dau atîta de lucru plugarului; ear' semințele coapte ajungînd în pământ, răsar în grabă și se pot ușor stîrpi prin grăpare.

Aratul miriștilor nu trebuie să se facă afund, ca cu atît mai iute și mai bine să poată putezi toate materiile ajunse sub brezde.

Leac pentru boala de gură și de picioare la vitele cornute.

Să se cumpere alaun (peatră acră) de 10 cr., peatră vinetă (vitriol de aramă) de 5 cr., să se pună câte una (deosebite) pe platenul dela spor (cuptor), care nu are spor de fier, când e focul mai puternic, să se dea la o parte jarul, să se sufle bine cenușa și spuza rămasă, și apoi să se pună pe vatra ferbinte mai întăiu peatra cea acră, care îndată se topește de căldura cea puternică și ferbinte în clocote, până când se formează o spumă uscată curat albă ca zăharul, atunci se pune la o parte; tot pe vatra ferbinte să se pună peatra cea vinetă, care nu se topește ci numai se face mai verzie și mai sfărâcioasă. Amîndouă acestea să se piseze deosebit cât se poate mai mărunt (ca făina cea mai fină).

Să se pună la căldură (în aretul focului) cimbru de grădină (de care se pune și în sângereti), ca să se uște, așa încât frecându-se între mâni, să se sfêrîme bine; și apoi să se piseze mărunt.

Toate acestea învăluite bine, fiecare deosebit, în hârtii curate, se pot păstra spre folosință câțiva ani.

Amîndouă acestea la îndemână, leacul se pregătește iute și ușor astfel: Se pune într-o ulciță (cam de un deci) o lingură plină bine cu miere curată de albine, din pulverea de cimbru acră se pune o lingură rasă, din peatra aceea o linguriță de cafea plină, (cam cât ar încăpe în 1/2 găoace de nucă.) Din pulverea de peatră vinetă se ia cu virful cuțitului cam cât ar încăpe în 1/2 găoace de alună, se amestecă bine cu degetul, apoi se pun pe jar, ori pe platân cam un 1/4 de oră, nu e de lipsă să fearbă, ci numai să se inferbinte, ca să se topească și să se amestece mai bine. După aceea lăsându-se să se răcescă, leacul astfel pregătit se poate păstra câteva săptămâni.

Leacul se folosește astfel:

1. Pentru durerea de gură, se amestecă bine leacul cu degetul arătător, și cu degetul așa uns să freacă gingiile vitei seara și dimineața.

2. Pentru durerea de picioare, să se unge mai ales printre unghii și pe la călcăie.

(cam ca laptele când îl fierbe) și din leac cu degetul

arătător și să se frece bine printre unghii și pe la călcăie dimineața și seara. Cu acest leac se vindecă sigur și iute și pipingenea ce se face la viței, ba chiar și pipingenea ce se face pe picioare la cai și la boi de jug.

Tot cu acest leac se vindecă și ranele cauzate de șauă pe spatelul cailor de călărit; și dacă se lecuie cu acest leac, nu numai că se vindecă mai în grabă, ci și părul îi crește în culoarea, care a fost mai înainte; pe când dacă se lecuie cu alte leacuri, se vindecă mai târziu, și pe locul unde a fost rănit, crește păr alb, și prin aceea scade mult prețul calului. Acest leac l-am folosit de vre-o 26 de ani la vitele mele și l-am recomandat la mai mulți amici și cunoscuți, cari asemenea l-au folosit cu succes bun.

Abrud în 21 Iulie 1897.

Alexandru Ciura,
paroch român.

Negoț cu poame.

Un harnic econom, abonent al foii noastre, ne roagă să publicăm următoarea întrebare:

Sînt rugați iubii cetitori ai „Foi Poporului” a răspunde, în care parte se află anul acesta mai rodite poamele: mere, pere, prune și nuci? căci eu aș voi să adun (cam prin Octomvrie) mai ales nuci și mere de iarnă, mai multe vagoane, precum am făcut în tot anul. Cetitorii, cari au roade bune de poame, sînt rugați a-și arăta numele și adresa, ca să pot face tirg cu ei.

Abonent nr. 4241.

Adaugem, că răspunsurile au să se trimită la redacția „Foi Poporului”.

Povețe deosebite.

1. Pe arsuri puneți albuș de ou, care împiedecă aprinderea și liniștește durerea.
2. O lingură de esență de terpenin, turnată în apa cu care se spală rufole, le albește mult mai tare.
3. Zama de pătlăgele coapte scoate petele de cerneală și de rugină din mâni și din haine.
4. Apa fiartă curăță cea mai mare parte din petele de poame.
5. O soluție de argint viu amestecată cu două părți de petrol e cel mai bun mijloc pentru ungerea mobilelor din odăi spre a stîrpi ștelnițele (pêduchii de lemn.)
6. În contra molilor de haine.

Pentru-ca să se împiedece ani de-arîndul incubarea molilor în hainele de piele, sau cupțușite numai cu piele, se folosește următorul mijloc: în spirt se pune ceva camfer, cum și coaja pulverisată de piper spaniol, lăsându-se toate aceste câteva zile la căldură pe cuptor sau în razele soarelui până se disolvă (topesc) deplin. Această materie se strecură, stropindu-se potrivit cu ea hainele de piele, cari după aceea se împătură și se învelesc în o pânzătură tare.

Începutul școalelor de agricultură.

— Un Roman, *Furius Cressinus*, scotea dintr'un petec de pământ mulțime mare de bucate, pe când în vecinătatea lui proprietarii mari nu scoteau cât el.

Bietul om fu inovat că face fermece — căci pe vremea aceea lumea credea grozav în asemenea lucruri.

Fu chemat înaintea tribunalului. Temându-se ca să nu fie osândit de concetățenii sei, lui *Furius* îi veni în gând să facă o expoziție agricolă a lui singur. Expuse dar' în forum — piața publică și tribunal pe vremuri — mai întăiu pe fata lui — apoi căruțele cu care căra bucatele, boii sei grași, bine nutriți și pe urmă să apără astfel:

— Romani, eată fermecele mele; cum vedeți sînt multe. Cu toate acestea mai am și altele, pe care nu le pot arăta aci; mai am munca mea, vegherea, grija și sudoarea. În vreme ce vecinii mei dorm dimineața, eu lucrez până ce soarele mă gonește în casă.

Fu arhitat cu unanimitate și cei de față încununară boii și carele lui cu lauri. Senatorii se coborîră și cerură mâna fetei lui *Cressinus* pentru fiii lor.

Atunci *Cressinus* începî a face nasuri.

— Știe fiul d-tale să lucreze pământul?

— Nu, dar' vrea să învețe această artă fără care creșterea unui Roman nu e desvîrșită.

— Să vie la mine, că îl învăț eu, răspundea *Cressinus*, căci eu dau pe fata mea numai tinărului care va ști să cultive mai bine pământul.

Se înfățișară douăzeci de tineri.

Și astfel fu deschisă cea dintăiu școală de agricultură, de care pomenește istoria.

Știri economice.

Nouă deregătorie de dare. Ministrul de finanțe a dispus, ca din 1 August începînd să se deschidă în *Serada de pe Niragiu* o nouă deregătorie de dare.

Filoxera. În vilele comunei *Rosia* de pe *Secaș* s'a constatat filoxera. Astfel pentru hotarul comunei, la porunca ministrului de agricultură, s'a introdus carantina.

Cultura inului în Franța. Prin legea dela 13 Ianuarie 1892 s'a dat pe timp de 6 ani suma de 2,500,000 lei pe an spre a se împărți ca premii pentru cultura inului. Parlamentul francez ținînd seamă de starea industriei textile a inului, în loc de a ridica taxele de import și a apăsa cu acestea asupra industriei din țeară, a dat premii de câte 72 lei la hectar, așa. că astăzi suprafața cultivată cu id, care la 1892 scăzuse în mod însemnat, a ajuns aproape ceea-ce era cu 8 ani înainte de darea premiilor.

O bancă ungurească bancrotată. Din *Sighetul-Marmației* ni-se scrie, că banca ungurească de acolo, care lucra cu un capital acționar de 150,000 fl., a bancrotat. Că ea a fost înființată numai din speculă, se vede deacolo, că împărția dividende tot de câte 30—35%, adunate mare parte de pe spînsirea poporului românesc din *Maramurș*.

Întîmplarea cu banca aceasta poate servi de nouă învățătură Românilor, de a se feri de institute străine.

Creșterea găinilor și cu deosebire înmulțirea ouălor și negoțul cu ele atrage luarea aminte a oamenilor din toate țările. Germania, care impoartă în fiecare an un mare număr de găini și de ouă din Italia, Galiția și Rusia, acum a pășit la întemeierea de mari clocitoare de clocire artificială. În Schierling (localitate în Bavaria) s'ar fi producând într'un asemenea așezământ la 40.000 găini anual, cari crescute și îngrășate se trimit în diferite părți. Un stabiliment din Italia ar fi în stare să producă până la 100.000 găini îngrășate. Rusia nu s'a lăsat mai pe jos. Țarul a încuviințat suma de 18 mii fl. pentru construirea unui stabiliment model de creșterea găinilor într'o comună aproape de Petersburg.

Nouă bancă românească. Cu bucurie aducem scirea despre un nou institut românesc de bani, „Almășana“, care se înființează în Hida (Hidalmás), comitatul Cojocnei. Institutul acesta are să fie de însemnătate pentru întreg acel ținut, căci nu numai scutesce pe Românii de acolo de drumurile cele lungi la Cluj, Huedin, Zelău și Dej, de unde se împrumutau mai mult dela străini, dar' îi scapă și din ghiarțele nemiloșilor cămătari, cari s'au incubat pe acolo și le dă celor cruțători prilej, de a-și depune economisările lor cu ușurătate la o bancă românească.

Institutul acesta adunând pe Români inteligenți din acel ținut la un loc, e chemat cu timpul a fi centru de cultură națională românească acolo.

Băile dela Sân-Georgiu-românesc.

Țeară bogată în minerale și ape minerale ca Ardealul puține mai sunt pe fața pământului. Unde te întorci, dai de izvoare sărate ori de ape, în care sunt disolvate astfel de minerale. Cunoscându-se puterea lor vindecătoare, oamenii s'au grăbit a face în astfel de locuri întocmiri, ca să poată fi folosite cu înlesnire. Cele mai multe din scaldetele acestea se află între Săcui, unde mai cu seamă în urma potopului de bani românești, vărșai de boerii din România, s'au construit palaturi și aleiuri ca în orașele cele mari ale Europei. Băile aflătoare în comune românești au rămas puțin sau nici decât vizitate. Așa nu mai merge. Bani câștigați de noi cu sudoare trebuie și la felul acesta puși în circulație tot printre Români, cu atât mai vârtos, că avem băi românești cu putere vindecătoare mult mai mare, unde pe lângă aceea, că ajutam pe Români, sântem și scutiți de batjocurile, cu care mulțumesc Ungurii Românilor, cari îi vizitează.

Între băile românești de azi locul de frunte îl ocupă cele dela Sân-Georgiu-românesc. Comuna aceasta curat românească se află în comitatul Bistrița-Năsăud, pe valea Someșului-mare. Fiind tare căutate, mai ales de cei din împregiurime, s'au format o societate românească pe acții, numită „Hebe,“ *) care luându-le în arândă, a făcut toate întocmirile de lipsă, ca să le poată folosi și săracul și bogatul doritor de vindecare. Sânt acolo oteluri frumoase, chioscuri, aleiuri; este oficiu postal, telegrafic, farmacie; Dumineca și în sărbători cântă corul plugarilor liturgia, dimineața și seara cântă muzica etc. etc.

În casele din giur se află peste 300 odăi, cari costă dela 30—70 cr. fără haine de pat.

*) Hebe a fost la Grecii și Românii cei vechi zăcița sănătății.

Clima este foarte plăcută, fiind valea scutită de vânturi. Aerul, plin de mirosul florilor din lunci și al brazilor de pe munții din apropiere, e foarte sănătos.

Puterea vindecătoare a băilor dela Sân-Georgiu-român a fost constatată de vestiți profesori dela universitatea din Viena și Pesta și de mulți medici românești. Dr. C. Sigmund dela universitatea din Viena recomandă apele dela Sângeorgiu pentru următoarele boale: friguri învechite, boale de splină și ficat, slăbirea stomacului, slăbiciuni de ale mațelor, emoroide, blenoree și cataruri de uterus, cataruri cronice de plumeni, peatră în beșică și rărunchi, scrofule, slăbiciuni de nervi, ipohondrie, isterie, neregularități de menstruație (lunile) etc.

Apa se folosește ca scaldă și de beut. Apa de beut, care e cu mult mai bună decât Borvizul, Répati etc. și în vin, se vinde în sticle de $\frac{1}{2}$ l. 1 l. și $1\frac{1}{8}$ l. În Sângeorgiu costă 2 cr., cu sticlă cu tot 10 cr. Cine vrea să-și procure apă de aceasta, trebuie să se adreseze către arăndașul exportului de apă, care este acum dl Lazar Saiovits, comerciant în Bistrița. O ladă cu 25 sticle costă 4 fl. De altminteri apă de Sân-Georgiu se caștă și la „Concordia“ în Sibiu.

Cine vrea să cunoască mai cu de-amănuntul băile acestea, consulteze broșura „Băile alcalino-muriatice dela Sân-Georgiu românesc“, exemplarul 10 cr., publicată în tipolitografia N. D. Miloșescu, Tîrgu-Jiu, 1897 pe spesele dlui Miloșescu, care a aflat la aceste băi vindecare de o boală de ficat.

Deci apă de Sân-Georgiu și la băile dela Sân-Georgiu!

Statutele

„Reuniunii de cetire și cântări din Zagra“ în comuna Zagra (comitatul Bistra-Năsăud).

I. Numele, scopul și mijloacele.

§. 1. **Numele.** Numele reuniunii e: „Reuniunea de cetire și cântări din Zagra“, care e de a se întrebuița și pe stampila reuniunii.

§. 2. **Scopul.** Scopul reuniunii e: a) înființarea unei casine și a unei biblioteci corăspunzătoare trebuințelor poporului; b) înființarea unui cor vocal.

§. 3. **Mijloacele:** Taxele în bani ale membrilor, dăruirile și venitele, ce vor intra cu prilejul petrecerilor și producțiilor, ce le va de reuniunea.

II. Membri reuniunii.

§. 4. Membrii reuniunii sânt: fundatori, ordinari și ajutători.

§. 5. Membru fondator poate fi ori-cine, dacă plătește odată pentru totdeauna 20 coroane la fondul reuniunii, sau dacă dăruiește cărți de cetit sau mijloace de cântări în acest preț pe seama reuniunii.

§. 6. Membru ordinar poate fi ori-care locuitor din Zagra cu trecut nepătat. După mărimea taxei membrii ordinari sânt de trei feluri: a) cari plătesc anual 8 coroane; b) cari plătesc anual 2 coroane; și c) cari plătesc anual 1 coroană, care taxă la fiecare membru singuratic o stătoarește comitetul.

§. 7. Membru ajutător poate fi ori-cine, dacă plătește anual la fondul reuniunii cel puțin atâta cât un membru ordinar.

III. Drepturile și datorințele membrilor.

§. 8. Fiecare membru ordinar sau ajutător înscris, care a plătit taxa de membru, are drept să cetească foile reuniunii în localul același, să împrumute cărți de cetit din biblio-

tecă și să iee parte ca membru activ în corul vocal.

§. 9. Membrii ordinari au asemenea drept de vorbit, de propus și de votat în adunările generale. Sânt alegători și pot fi aleși. Membrii fundatori și ajutători au numai vot de sfătuire. — Dacă vre-un membru fondator vrea să se folosească și de drepturile membrilor ordinari, sau de ale celor ajutători, trebuie să se înscrie și ca membru ordinar sau ajutător.

§. 10. Fiecare membru ordinar prin intrarea în sinul reuniunii se supune statutelor, regulamentului trebilor din lăuntru, precum și hotăririlor comitetului. E dator să iee parte la adunările generale.

IV. Organizarea reuniunii și conducerea.

§. 11. Organele reuniunii sânt: adunarea generală și comitetul.

A) Adunarea generală.

§. 12. Adunarea generală e întrunirea membrilor ordinari la conchemarea președintelui. Este adunare generală ordinară și extraordinară.

§. 13. Adunarea generală ordinară se ține în fiecare an în jumătatea primă a lunii Ianuarie; extraordinară de câte ori află comitetul de lipsă, sau la cererea motivată a $\frac{1}{3}$ parte dintre membri.

§. 14. Trebile adunării generale sânt: a) alegerea funcționarilor și alor 3 membri în comitet; b) examinarea raportului anual despre lucrările și averea reuniunii, statorirea bugetului, pe care le înaintează comitetul adunării generale; c) absolvirea comitetului; d) schimbarea statutelor și a regulamentului trebilor din lăuntru; e) desfacerea reuniunii.

§. 15. Adunarea generală numai atunci poate aduce hotăriri cu putere, dacă sânt de față jumătate membrii ordinari. Dacă însă membrii nu vin în numărul trebuincios, atunci cel puțin peste o săptămână este a se conchema din nou adunare generală, care poate aduce hotăriri cu putere fără privire la numărul membrilor de față.

§. 16. Adunarea generală hotărăște cu majoritate de voturi, afară de punctele d) și e) din §. 14, în care caz e de lipsă majoritatea de $\frac{2}{3}$ din numărul membrilor ordinari înscriși.

B) Comitetul.

§. 17. Comitetul duce la îndeplinire hotăririle adunării generale, resoalvă trebile ce vin înainte, administrează averea după mijloacele reuniunii, hotărăște asupra procurării foilor, cărților de cetit și mijloacelor de cântări (notelor) de lipsă.

§. 18. Comitetul se alege dintre membrii reuniunii pe 3 ani și stă din următorii membrii: președinte, vicepreședinte, secretar, cassar, bibliotecar și 3 membri în comitet. Toți aceștia pot fi aleși din nou.

§. 19. Președintele conduce trebile reuniunii și o reprezintă, supravegheaza administrarea averii reuniunii, activitatea funcționarilor, ținerea statutelor și a regulamentului trebilor din lăuntru.

§. 20. Vicepreședintele înlocuiește întru toate pe președinte, când acela e împedat.

§. 21. Secretarul poartă procesele verbale în ședințele comitetului și adunării generale, care sânt de a se verifica prin subscrierea președintelui, secretarului și alor 2 membri, face corespondențele și raportul anual și le subscrie împreună cu președintele.

§. 22. Cassarul adună taxele dela membri și ori-ce venite în bani pe seama reuniunii și le administrează, e răspunzător cu ave-

rea pentru ori-ce pagubă ar veni din negrija sa, stă sub controla directă a comitetului.

§. 23. Bibliotecarul administrează biblioteca și mijloacele de cântări ale reuniunii, veghează asupra foilor și a altor lucruri aflate în localul reuniunii, stă la dispoziția membrilor și e răspunzător pentru cărțile reuniunii.

§. 24. Comitetul e dator a încredința cu formarea și instruirea corului vocal pe o persoană potrivită și a se îngriji de lucrarea plină de succese a acesteia.

§. 25. Comitetul ține ședințe de câte ori află de trebuință pentru rezolvarea treburilor ce vin înainte. Hotărăște cu majoritate de voturi.

§. 26. Comitetul e răspunzător solidar adunării generale.

V. Hotărâri de încheiere.

§. 27. În caz când adunarea generală ar hotărî desfacerea reuniunii, biblioteca și averea reuniunii va trece în proprietatea comunei bisericești gr-cat. din Zagra.

§. 28. Hotărârile asupra schimbării statutelor și asupra desfacerii reuniunii, și în acest caz asupra întrebuirii averii reuniunii, înainte de ducere la îndeplinire sunt a se arăta ministrului reg. ung. al afacerilor interne.

§. 29. Între marginile acestor statute este de a se alcătui regulamentul al treburilor din lăuntru, care se va primi de adunarea generală.

§. 30. Dacă reuniunea nu 'și-ar ține cercul de lucrare cu privire la scop și ducerea la îndeplinire hotărîte în statute, întru cât prin lucrarea ei mai departe s'ar primejdui interesele materiale ale statutului sau ale membrilor reuniunii, se suspende fără amânare de câtră guvern, și după rezultatul cercetării, ce se va porunci, după suspendare se și disoalvă definitiv, sau eventual se îndatorește la ținerea cea mai strînsă a statutelor sub pedeapsa disolvării.

Zagra, 7 Ianuarie 1897.

Macedon Maniu m. p., Simeon Pugna m. p.,
președinte. secretar.

Nr. 10.615

V—b 1897

»A văzut ministrul reg. ung. al afacerilor interne.

pentru ministru:

(L. S.) Laskoczy Imre m. p.,
secretar de stat.

Teara-Noastră.

Descrierea Ardealului spre mează-noapte dela Murăș
de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Crisciorul are 1295 de locuitori, dintre cari numai 50—60 sînt străini, ear' ceialți sînt Români. Ei sînt ocupați, ca și locuitorii din celelalte comune de aici, parte cu economia de câmp și de vite, parte cu bășitul, mai cu seamă în minele societăților »12 Apostoli« și »Musariu«, iar mai puțini în minele de pela Băița. Înainte cu 10—12 ani era foarte mic numărul bășilor Români în Criscior și giur, de când însă societățile străine, cu capitale mari, au dat avânt bășitului, tot mai mulți Români sînt ocupați cu lucrul în mine, Criscioreni au și ei, pe văile Valea-Arsului, Valea-morii, Valea-Gîrzii și Actișor, în vecinătatea băilor dela Ruda și Zdraholt, un teritor de băi (186 otare de bae) propriu al lor. În scopul de a exploata băile din acest

teritor, Criscioreni s'au constituit în mai multe societăți mici, dar' neavînd capitale îndestulatoare, nu le pot exploata, cum se recere.

Spre mează-noapte-apus dela Criscior, nu departe de țărmul drept al Crișului se află un deal cu numele *Buneiu*, care se extinde până în hotarul comunei Zdrapți. Partea de câtră apus a lui se numește »Cornul Buneiului«. Numele dealului se aduce în legătură cu o întemplantă miraculoasă, ce s'a petrecut în vremile vechi în »Cornul Buneiului«. Se spune adecă, că un om bătrîn pascîndu-și oile pe aici, de-odată a zărit în o stîncă o deschizătură adîncă, în forma unei ștolne, ear' înăuntru ce se vază? Erau, mă rog, comori și bogății de petri nestimate, de-ți luau vederea cu strălucirea lor. Amăgit de aceasta vedenie bătrînul a intrat în gaură dar' a pățit-o, căci stîncă s'a închis și a rămas închisă 7 ani de zile. Era adecă stîncă fermecată, de numai la câte 7 ani se deschidea odată. Atunci a eșit bătrînul, încărcat de multe bunătăți și în mână cu o lingură mare de aur. Lui însă 'i-s'au părut cei 7 ani numai cât o clipită, căci îndată ce a eșit la lumina zilei, umbra s'și afle oile. Dar' de unde se mai dea de oi după o vreme de 7 ani! În urmă merse în sat, unde a aflat multe schimbări; casa îi era pustie, ear' oamenii sînt mirau de el, căci toți îl credeau mort de mult, perit fără de urmă. Bătrînul a mai trăit încă mulți ani și la moarte a lăsat o avere mare. Era, mă rog, averea, ce o scosese din sinul pămîntului. Să zice, că de atunci 'i-s'a dat dealului numele de Buneiu, care adecă conține în lăuntru său multe bunătăți și poporul e de credință, că în el se află comori ascunse.

Aceasta tradiție, cu mici variațiuni, o aflăm în mai multe părți ale Ardealului; poporul leagă întemplantă de stînci sau peșteri, ear' la Criscior, precum vedem, s'a dat nume unui deal pe urmele tradiției.

În fond tradiția aceasta, lătită în Ardeal, e basată pe adevăr, căci pămîntul Ardealului conține în sinul său multe și mari comori ascunse, aur, argint și alte metale nobile, ear' aceia, cari sînt norocoși a da de astfel de comori și le știu scoate din pămînt, sînt bogătați. (Va urma.)

Îndreptar

pentru întemeierea însoțirilor de cumpătare împotriva beuturilor spirituoase

lucrat de

Gavriil Aluaș,

învățător și notarul însoțirii de cumpătare din Babța.

Formulare.

(Urmare.)

6. Protocol

luat în Babța la 1 Aprilie 1894 st. n. în adunarea generală a »Societății de cumpătare« sau a Reuniunii de temperanță, »contra beuturilor spirituoase« pentru deliberarea statutelor și înscrierea membrilor noi.

Fiind de față toți cei scriși în protocolul 1. precum și alți vre-o 45 înși.

Se constituie adunarea alegîndu-se de președinte ad hoc O. D. Petru Pop, de notar ad hoc Gavriil Aluaș.

1. Președintele prin o vorbire de binevenire declară adunarea de deschisă.

Ad 1., Vorbirea președintelui se primește cu vii strigări de »să trăească«.

2. Președintele aduce la cunoștința adunării, că comitetul exmis pentru elaborarea

proectului de statute ale »societății de cumpătare« a prelucrat acel proect.

Ad 2., Se decide cetirea acelu proect. Notarul cetește proectul de statute, fiind ascultat cu multă plăcere din partea adunării.

3. După cetirea statutelor, care se află la finea »Îndreptarului«, președintele întrebă adunarea generală, că primește aceste statute sau voește a face ceva modificări?

Ad 3., Statutele se primesc din partea adunării în întreaga lor extensiune, mulțumind comitetului exmis pentru înțeleapta elaborare.

4. Veteranul paroch local M. O. D. Stefan Pop ține o vorbire frumoasă despre cumpăt în toate și în fine vorbește despre cumpăt în beuturi stricicioase: sănătății, averi și sufletului. Aduge ca de încheiere: »Iubiților fii! Cum ați auzit societatea noastră e de cumpătare, și ce e mai frumos pentru om ca cumpătul în beuturi spirituoase; nu-și strică șieși și nu strică nici de-apropelului seu, fiind pururea treaz; deci vă îndemn a vă înscrie cu toții de membri la aceasta »societate de cumpătare«.

Ad 4., Cuvintele bunului preot au avut efectul dorit, pentru-că lângă cei înscriși în 5 Ianuarie 1894, cu aceasta ocaziune s'a mai înscriș în »protocolul de membri încă 45 înși.

5. Gavriil Aluaș, notar ad hoc și învățător local cetește o disertațiune »despre daunele ce vin din necumpăt în beuturile spirituoase«.

Ad 5., Disertațiunea se ascultă și primește cu urări de »să trăească«.

6. Conform §-lui 22 din statute.

Ad 6., Se decide, că statutele compuse în limba română și maghiară sînt a se subștearnă la Înaltul minister de interne spre aprobare.

Ne mai fiind altele de a se desbate, președintele, după-ce mulțumește adunării de buna ordine, paciență și ascultare, închide ședința. Protocolul s'a cetit, verificat și subscris.

D. u. s.

Petru Pop m. p. Gavriil Aluaș m. p.
președinte ad hoc. notar ad hoc.

7. Protocolul

membrilor înscriși ai »Societății de cumpătare« din comuna Babța.

	4	3	2	1	Numărul curent.
etc.	Teodor Pop m. p.	And. Simonca m. p. 1 Aprilie 1894.	Vila Dragoș m. p.	Vasile Buda m. p. 5 Ianuarie 1894.	Numele și contele membrului înscris cu numă proprie.
					Anul, luna și ziua înscrisului.
				1	Prin moarte.
			1		Prin exces.
					Prin voință liberă.
					Observări.

(Va urma.)

CRONICĂ.

Protopop al Mediaşului a fost întărit de consistorul arhidieceşan gr.-or. şi chiroşosul dl *Romul Mircea*, ales de protopop acum 2 ani.

Chirotoniri de preoți. Zilele trecute au fost sfântit la Sibiu într-un preot dl *George Arone*, ales paroch al comunei bis. Panc-Sălişte, în tractul Dobrej, și a fost chirotonit de diacon teologul abs. *George Albu* din Păclişa, care a fost pus administrator al parohiei protopresbiterale Alba-Iulia Cetate; — și de diacon pentru trebuințele generale ale arhidieceşei teologul absolut *Iosif Gomboş*, din Vidra-de-sus (tractul Câmpeşilor), și arhivarul consistorial *Dumitru Câmpean*.

Sfintirea școlii din Cetea. „Tribunei“ i-se scrie: Duminecă, 25 Iulie nou, s'a inaugurat noua școală românească gr.-or. din Cetea, ridicată din puterile comunei și dărnicia poporenilor. La 8 ore dimineată s'a început la biserică din loc serviciul divin, celebrat de preotul local dl *Ioan Frâncu* și de preotul din vecini, dl *Ioan Iliescu*, comisarul oficiului protopopesc. După serviciul divin, numărul public, local și din împrejurimi, s'a dus la noua școală. Aici dl preot Iliescu a rostit o frumoasă și măduoasă vorbire către poporeni, arătând însemnătatea școlii pentru binele și înaintarea obștei și mulțumind tuturor pentru ostenele aduse. A mai vorbit dl preot Frâncu, mulțumind comisariatului protopopesc și amintind și dânsul despre binefacerile mari, ce aduce oamenilor școala. Pe urmă un țeran fruntaș a răspuns în numele poporenilor. După sfintirea școlii s'a dat un banchet foarte vial, oferit din partea comunei și a mai multor fruntași. S'au rostit, firește, și vorbiri foarte bine simțite. A urmat apoi jocul până câtră 9 ore seara, când doamna preoteasă locală cu mai multe brave femei a dat o foarte gustoasă cină celor de față. După cină petrecerea s'a continuat până în zori. Însemn, că oaspeții din depărtări au fost încușurați pe la dl primar, dl notari și alți fruntași. Sărberea ni-a lăsat pe toți încântați.

Un oaspe, profesor din România.

Cununie. *Eugenia M. Mircea* și *Patriciu Pintea* își vor sărbura cununia lor Duminecă în 27 Iulie v. c. (8 August n.) la 11 ore a. m. în biserică gr.-or. din Oața.

Ministrul și beuturile spirtuoase. O foaie ungurească scrie, că într-un oraș din Bănat s'a întâmplat de preotul gr.-cat. a legat cu jurământ în biserică pe toți credincioșii sei, că în curs de trei ani nu vor mai bea nici o beutură spirtuoasă. Îngroziți de aceasta, perciunații arendatori ai consumului și cărcimarii au ridicat la ministerul de finanțe acuză contra preotului. Dar' înțeleptul ministru nu s'a simțit harnic a judeca lucrul, de aceea a întrebat pe ministrul de școale „dacă e ertat unui preot să-și lege cu jurământ credincioșii, că nu vor mai bea spirtuoasă?“ Se poate o mironzenie mai șoadă?!

Dar frumos. Ni-se scrie: *Lazar Butea*, econom în Satu-nou (Toronto), din evlavie și iubire câtră legea noastră strămoșească, într-un vecinica pomenire a repositului sau fiu *George*, a donat bisericii gr.-or. române din Satu-nou un juger de pământ, ca din venitele acestui juger să se înființeze un fond pentru ajutorarea studenților săraci gr.-or. români din Satu-nou, cari studiază la gimnaziile sau alte școli medii românești.

Alegere de notari în Șoimuș. Din cercul pretorial al Elisabetopolei (comitatul Târnavei-mici) i-se scriu „Tribunei“ următoarele: „În 22 Iulie n. c. a fost alegere de notari în cercul Șoimușului, de care se țin două comune, Șoimușul și Sebeșul-mic. Eram înfricați, că o vom păți ca acum doi ani, când protopretorul ni-a pus cu puterea un Secuiu de notari, care nu cunoștea limba românească; dar' de astă-dată am dus'o mai bine. Protopretorul de acum, *Horváth Akos*, a adus la cunoștința reprezentanțelor comunale, că la postul de notari s'au însinuat mulți competenți, dar' dânsul recomandă pe *Vass István*, care știe bine românește, a servit 23 de ani tot ca notari și are purtare foarte bună. Reprezentantele comunelor numite 'l-au și ales cu aclamațiune“. (De ce n'au ales un Român? N'au fost competenți români?)

Români în nenorocire mare. Ni-se scrie din Șieu (Bistrița-Năsăud), că în urma ploilor mari din zilele aceste toate rufețele s'a umflat atât de tare, că au făcut să iasă din alvie și rîul Șieu. Potopul a dărâmat case și alte zidiri, a luat cu sine mulțime de unelte economice, a rupt poduri și a pustit cu desăvârșire ogoarele. Pagubele sunt foarte mari; populația e ajunsă în mare miserie.

Ucigași la curtea de principe. De curând s'a sfințit la Sofia, orașul cel mai fruntaș al Bulgariei procesul căpitanului bulgar *Boicsev*, fost slujbaş la curtea principelui bulgar, al căpitanului de poliție *Novelics*, al gendarmului *Bogdan Vasiliev*, și al fratelui lui *Boicsev* acușați că au omorât o cântăreață unguroaică. Jurații au adus osândă de vinovăție pentru căpitanul *Boicsev*, pentru *Novelics* și pentru gendarmul *Bogdan Vasiliev*, de nevinovăție pentru fratele căpitanului *Boicsev*. *Tribunalul a osândit pe căpitanul Boicsev și pe Novelics la temniță grea, pe viață, iar pe Bogdan Vasiliev la 6 ani și 8 luni temniță grea. Fratele căpitanului Boicsev a fost liberat. Pedeapsa prea ușoară, ce s'a dat păcătoșilor ucigași, face să se pară că curtea ar fi înlesnit soarta foștilor slujbași ai țerii.*

Ajutoare pentru meseriași. Primim următoarele: Din fundațiunea repositului Metropolit Dr. *Ioan Vancea* numită „Cassa arhidieceșană“ în sensul pctului IX §. 9. din literile fundamentale, se publică concurs la 6 ajutoare de câte 25 fl. pentru 6 învățăcei de măiestrie, — la un ajutor de 40 fl. pentru un învățăcel, care se face sodal, — și un ajutor de 57 fl. 25 cr. pentru un sodal, care se face măiestru. — Doritorii de a câștiga din ajutoarele aceste au să-și trimită până la 10 August n. 1897 rugările la acest Consistor. — Rugările să fie provăzute cu următoarele documente: 1. Cartea de botez spre a adevăra, că sunt fii Arhidieceșei gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș. Fiii celorlalți diecese gr.-cat. române numai într-un caz pot concurge, dacă vor dovedi că sunt consăngeni cu fundatorul. 2. Testimoniu de paupertate. 3. Contract cu măiestrul, la care învață, respective document dela măiestrul, la care lucră ca sodal. 4. Atestat dela parochul gr.-cat. local despre frecventarea bisericii și a școlii de repetițiune. — Se observă, că zidarii, bardsașii și pălerii vor avea preferință. — Blaj din ședința consistorială ținută în 10 Iulie 1897.

Victor Mihályi,
Archiepiscop și Metropolit de
Alba-Iulia și Făgăraș.

Petreceri. Tinerimea română din *Sălciva* aranjază o petrecere de vară Duminecă, la 8 August n. c. în sala școlii din loc. Prețul intrării: de persoană 80 cr. de familie 1 fl. 50 cr. Începutul la 3 ore p. m. Venitul curat este destinat pentru procurarea de cărți copiilor săraci dela școala din loc.

— Primim invitare la Petrecerea cu dans, care se va aranja Mercuri în 20 Iulie (11 August) a. c. în sala hotelului „la smeu învins“ din *Vatra-Dornei* (Bucovina). Începutul la 8^{1/2} ore seara. Prețul de intrare pentru o persoană 1 fl. 50 cr. v. a. Venitul curat e menit pentru Internatul de băieți români din Cernăuț.

„Nu-i loc!“ Un cas, care arată nimerit bunătatea de suflet ungurească, s'a petrecut la Cluj. Nu de mult un biet țeran *Tănase Balea* s'a prezentat la spitalul din Cluj cu rugarea să-l primească spre vindecare, având 14 răni de cuțit, dintre cari 4 foarte grele, cum a constatat însuși medicul. Dar' mai marii spitalului n'au voit să-l primească sub cuvânt că „nu-i loc“. Bietul om s'a fătors necăjit acasă. Aici însă i-s'a făcut atât de rău, că îi era primejdioasă viața. A venit deci earăși la spital, de astă-dată cu scrisoare oficioasă, dar' earăși l'au respins. Abia a treia oară la mijlocirea tribunalului, s'au îndurat — de frică bucuros! — domniile dela spital să primească pe bietul om. Nu-i asta barbarie?!

Carte românească oprită. Ministrul de interne *Perczel* a făcut de nou o bravură „patriotică“. A oprit cartea *Prescurtare din Istoria Românilor*, apărută la București. Causa opreliștei e tot vechia pricină: cuprinsul cărții ar fi primejdios statului maghiar... Doamne, ce șodenie de stat și „statul maghiar“ ăsta: atâtea cărți românești îi sunt primejdioase!

Șerpe pe uliță. Într-o uliță din *Viena* s'a petrecut zilele acestea o întâmplare foarte neobicinuită. Un șerpe scăpat dintr-o prăvălie de animale a ajuns pe stradă. S'a adunat în juru-i mulțime de lume. Un tinăr mai cutezător s'a apropiat atât de tare de primejdiosul șerpe, că acesta la înfășcat și i-s'a încolăcit în jurul trupului, mușcându-l la mână. Bietul curajos de abia a putut scăpa din pericol cu ajutorul bastonului seu. apoi a grăbit la un spital, unde i-s'a legat rana.

Corb alb. Din *Coroiu-Sănmărtin* i-se scriu „Tribunei“ următoarele: În 23 Iulie a. c. a fost alegere de notari în cercul *Coroiu-Sănmărtinului*, de care se țin și comunele *Vameș Odrîheiu* și *Coroiu* (comit. Târnavei-mici). Dintre mai mulți competenți a fost ales notarul *Szász Ferencz*, care știe românește și are o purtare bună față de Români. La alegere însuși protopretorul (maghiar) a zis: nu mai merge ca până acum; un oficiant trebuie să știe limba poporului, de care e plătit“, — și fiindcă alt candidat nu știa românește l'a recomandat pe acesta, care a și fost ales cu aclamațiune“. Așa să facă pretutindeni Ungurii nu numai câte un — corb alb!

„Și-a dat foc.“ În comuna ungurească *Csanak*, lângă *Dobrițin*, un țeran, *Sulyok Gyula*, s'a omorât într-un mod grozav. Și-a aprins casa și s'a aruncat în foc, care l'a prefăcut în cenuse. Puțin înainte de a comite groaznică sinucidere, țeranul a zis soției sale: „Ei, muere, azi mă frig, poți mânca din carnea mea!“

Pentru abonații noștri! Cu numărul de față se sistează trimiterea „Foi” pentru cei-ce nu și-au reînnoit abonamentul.

„Biografia lui Iancu”. Avisăm că „Biografia lui Iancu” de dl Iosif Șterca Șuluț de Cârpeniș nu se află de vânzare la „Tipografia” noastră, ci numai la biroul „Asociațiunii transilvane”.

Bașbozucii lui Bánffy. Kronstädter Zeitung, o foaie a Sașilor verzi, contrari stăpânirii, din Brașov, are știre despre o revoltătoare barbarie gendarmărească, ce s'a comis de curând în comuna Prejmer, lângă Brașov. Într'o cărcimă erau adunați mai mulți țerani Sași, între cari și un gendarm. Acesta după-ce se ospetă strajnic, căuta ceartă cu lumina, înjurând și batjocorind pe țerani. Rugat să se domolească, gendarmul, scoase sabia și începù a căsăpi între Sași. Un Sas e rănit de moarte, alți câțiva sânt și ei răniți destul de greu. Contra sêlbaticului gendarm s'a pornit cercetare. — Și bașbozuci de aceștia vrea Bánffy să ne pună pe cap — încă o mie!

O crimă sêlbatică s'a descoperit în comuna ungurească Nyiregyhaza. Urmând unei denunțări, un comisar de poliție însoțit de câțiva gendarmi s'a dus într'o viză, și aici a aflat într'o ladă o fată de vre-o 17 ani. Nefericita părea un cadavru și nu mai putea vorbi. Ea e copila unui slujbaş de tren, Németh Iózsef, care însuși a comis actul de sêlbătăcie. Sêlbaticul zace la rēcoare.

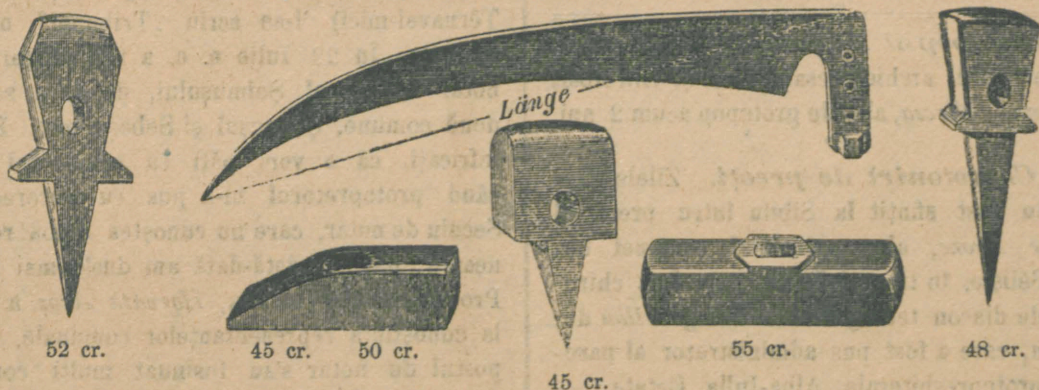
POSTA REDACȚIEI.

Dlul T. Domșa în V-ga. Biografia lui Iancu de Ios. Șt. Suluț se poate cumpăra numai dela „Asociațiunea Transilvană (Strada morii nr. 8). Acolo ar trebui adresați banii, prețul și 5 cr. pentru porto. Noi vom trimite cei 50 cr. la „Asociațiune” și de acolo și-se va expeda cartea.

În Beiuș. Am primit scrisoarea din 3 Aug. Vom vedē.

Dlul M. P. în Pilul-mare. Prea târziu pentru numărul acesta. În cel venitor vom dà-o.

Pentru redacție și editură responsabil: Ioan Morariu. Proprietar: Pentru „Tipografia” societate pe acțiuni: V. H. Dressnandt.

Coase și unelte de bătut coasele

sub garanță pentru fiecare ținută.

Semnul	COASE					Semnul
C. F. J.						C. F. J.
lungime	70	75	80	85	90 cm.	
1 bucată	—80	—80	—80	1.—	1.—	

Din cele bătute costă bucată cu 10 cr. mai mult. Prețurile uneltelor de bătut coasele sânt alăturate la figuri.

Coasele și uneltele de bătut, cari sânt necorespunzătoare se iau înderēt, respective se schimbă, chiar și dacă au fost folosite.

Carol F. Jickeli, Sibiu.

La cumpărare de 10 bucăți de coase, o coasă se dà gratis. În un pachet de 5 chlg. măsurat lungimii coaselor, 6—8 bucăți, pentru care portul postal dimpreună cu timbrul de fra-ht și proviziunea este 27 cr. în depărtarea zonei prime, 42 cr. în toate celelalte zone.

Fier în rugi din Hunedoara (Kudsir)

depou bogat asortat.

[1418] 9—

Mijloc dietetic, cosmetic, vechiu probat, (frecare) pentru întărirea și înviorarea nervilor și muschilor corpului omenesc.

Fluidul Kwizda

marca șerpe (fluid pentru turiști).

Folosit cu succes de turiști, bicicliști și călăreți pentru întărirea și restaurare după tururi mai mari.

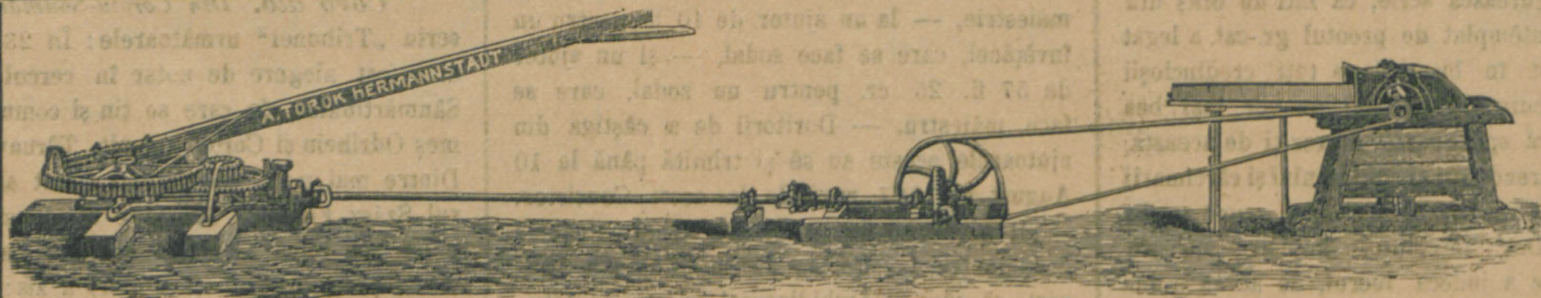
Prețul 1/2 butelie 1 fl., 1/2 butelie 60 cr.

[1182] 12—40

Se poate procura dela toate farmaciile.

Deposit principal: Kreisapotecă, Korneuburg, lângă Viena.

Reparaturi în grabă, bine și ieftin.

Andrei Török

fabrică de mașini agricole, **SIBIU**, strada Dumbrava nr. 1,

recomandă stimaților domni economi fabricatele sale bine cunoscute în țară și străinătate și de multe-ori premiate.

Mașini de imblătit (trierat) de mână, cu virtej (gepel), cu scuturătoare de paie și cu sită, cu dungi de fer și cu curele, ciuri de sortat în 4 deosebite mărimi, triere, mașini de ales și de sortat grâul, tot felul de pluguri, mașini de tăiat pale, teasouri pentru oleiu, struguri și de poame, sfărătari de cucuruz, greble, grape, pompe de apă pentru afunzimi până la 20 metri, moară pentru păsat, etc. etc.

[814] 23—26

COASE

sub garanță pentru fiecare ținută. — Lungime 70—90 cm. 1 bucată 90 cr.

Mare magazin de nicovale, foi, mașini pentru șiroafe, apoi tot felul de alte instrumente și unelte de lipsă făurarilor și lăcătarilor.

Lista prețurilor ilustrată, gratis și franco.

Intemeiată la anul 1857.

Prețuri ieftine, serviciu solid.

LOTERIE.

Tragerea din 31 Iulie n

Budapesta: 3 11 38 79 51

Tragerea din 4 August n

Sibiu: 5 72 50 11 86

Călinarul săptămânii.

Zilele	Călinarul vechiu	Călin. nou	Soarele	
	Dum. a 8-a după Ros., gl. 7, sft. 8.	rês.	ap.	
Dum.	27 † M. M. Panteleimon	8 Chiriac	4 43	7 17
Luni	28 AA. Proh. și Nican	9 Roman	4 45	7 15
Marti	29 Muc. Calinic	10 Laurentie	4 46	7 14
Merc.	30 Ap. Sila și Silvan	11 Susana	4 48	7 12
Joi	31 Drept. Eudochim	12 Clara	4 50	7 10
Vineri	1 † Scoat. c. și S. Mac.	13 Casian	4 51	7 9
Sâmb.	2 Ad. Moașt. S. Stef.	14 Eusebia	4 52	7 8

Librăria „Tipografiei“, soc. pe acțiuni, Sibiu.
Deposit general pentru Sibiu și giur.

Avis fumătorilor de țigarete!

Hârtia de țigarete

„CLUB“

este cea mai bună, mai fină, și totuși cea mai tare hârtie de țigarete.

Total liberă de glicerină.

Se poate căpăta pretutindenea.

În pachetare patentată costă 3 cr.

În pachet comun „Club exquisit“ 2 cr.

NB. Din aceeași hârtie se prepară și plăcuțele tuburi pentru țigarete.

O șatula cu 100 de tuburi costă 18 cr.

La vânzări în mare și mai ales traficanților se dă mare rabat.

Marca de apărare e:

Un domn cu ochelari, fumând țigaretă.

Deposit general pentru Sibiu și jur (vânzare în mic și mare) la 17

Librăria societății pe acțiuni

„Tipografia“,

Sibiu, strada Poplăcii Nr. 15.

Deposit general pentru Sibiu și giur.
Librăria „Tipografiei“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Mare prăvălie
de
băcănie, candite, delicatose, bumbacuri etc.,
a societății comerciale

„CONCORDIA“

Str. Măcelarilor nr. 20.

Strada Baier nr. 1.

Edificiul „Albinei“.

vânzare în mare și mic.

Toate articolele aparținătoare sferei de băcănie, delicatose, candite și bumbacuri se pot procura cu prețurile cele mai moderate și în calitate cea mai bună, la societatea „Concordia“.

Prăvălia noastră arangiată după recerințele moderne, numeroasele localități ce ne stau la dispoziție, precum și importul direct de mărfuri ne pun în plăcuta poziție de a corăspunde tuturor așteptărilor.

În special recomandăm Onor. public următoarele articole: Cafea, proaspătă de diferite soiuri, Zahar Raff. I-a, Stafide, Migdale, Mazere, Linte, Orez, Piper, Cuișoare, Șofran francez, Thee, făină de toți numerii, Orange, Masline, Icre negre și roșii, Șuncă, Salamă, Pești marinați (Aalfisch, heringi, ruși), brânze proaspete; Liqueuri (E. Lichtwitz & Co.) Rum, Cognac.

Vinars curat de drojdii. — Vinars curat de prune.

Oțet de vin veritabil.

Vinuri curate și tot felul de ape minerale.

Fruite sudice, Oleiuri, Lumini, Săpunuri, Petrolu etc.

diferite sămințe agronomice plombate și scutite de rocoină cu prețuri foarte favorabile.

Din despărțământul de textile recomandăm următoarele: Bumbacuri de țesut, Bumbacuri franțozești veritabile (marca D. M. & C.) albe și de diferite colori, Păr, (Haras) berecă, mătăsuri de cusut în diferite colori, etc.

Așteptând numeroasele comande ale M. O. public și promițând serviciu prompt,

semnăm cu toată stima

„Concordia“,

societate comercială pe acții.

[1039] 28—

Fabrică de casse.

Subscrisul îmi iau voie a face atent p. t. publicul meu la

cassele sigure de foc și spargere,

cari se fac în fabrica mea. La mine se fac casse numai din material bun și tare. De aceea rog cu deosebire on. public, care caută casse, să binevoască a fi cu atențiune în lista prețurilor la greutatea și măsura indicată pentru-ca privindu-le numai pe dinafară se nu cufunde cu alte casse ce obvin în comerț, făcute din material slab și ușor.

În fabrica mea se pregătesc (la comandă, după măsură, cu prețuri ieftine) casse și tresort — e panterate din oțel absolut imposibile de a le găuri.

Pentru biserici și comune casse după înțelegere cu plătire în rate.

Lista prețurilor gratis și franco

Gustav Moess,

[602] 21—24

fabrică de casse în Sibiu,

strada Poplăcii-mare Nr. 8.

